

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Specvlativæ

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

X. De Scientia Dei, illiusque objecto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38884

quòd nullum nomen Deo à nobis imponi potest; quod non includat imperfectionem aliquam in modo significandi: nam verbi causa, nomen, Deus, significat per modum compositi substantialis ex natura & supposito: nomen bonus, sapiens, justus, &c. per modum compositi ex subiecto, & accidenti; nomen verò bonitas, sapientia, justitia, per modum entis incompleti.

CAPUT X.

De Scientia Dei illiusque objecto.

RESOLUTIO I. *In Deo ponenda est vera aliqua scientia qua sit per modum actus secundi eaque unica seu simplicissima.* AC I. QUOD in Deo sit vera aliqua scientia, certum est ex fide, ut satis patet ex Scripturis, *Hester. 14. Domine qui habes omnem scientiam. Roman. 11. O altitudo divitiarum sapientiae, & scientiae Dei: aliisque locis. Ratio* autem est quia cum Deus sit ens perfectissimum, in perfectissimo gradu entis constitui debet, nempe in gradu substantiae, & vitae intellectualis. *Confirmatur*, nam cognitio intellectualis, est quaedam perfectio simpliciter simplex, imò inter rerum perfectiones potissima, cum per illam cognoscens fiat quodammodo omnia: ergo non potest denegari Deo entium perfectissimo.

Secundò quòd scientia divina sit per modum actus secundi, facile probatur, quia si esset per modum actus primi, esset potentia elicitiva actus secundi, illiusque receptiva, quod repugnat puritati, & simplicitati divinae.

Neque dicas actum secundum dicere ordinem ad primum; hoc enim verum est de actu secundo qui se habet per modum actionis elicitaë, & receptaë; at intellectio divina non ita se habet à parte rei, sed per modum per se subsistentis, & identificataë cum substantia divina; quamquam juxta conceptum nostrum, intellectio distinguatur in Deo ab intellectu, & hic à substantia, ut patet ex aliis dictis. *Tertio*

Tertio quod sit unica ac simplicissima probatur, quia licet ratione objectorum variæ à nobis scientiæ distinguantur in Deo, tamen à parte rei est unica, eò quod identificatur cum essentia divina; quæ unica & simplicissima est. Deinde ut attingit Deum simplicissimum est simplicissima. Item ut fertur in res possibles, quia illas videt in Deo; ac denique ut versatur circa futura, quia ad hoc non indiget aliqua entitate superaddita, sed tantum quod res sint futuræ: unde adæquatè spectata unica est & simplicissima.

RESOLUTIO II. *Scientia Dei est perfectissima, & universalissima.*] QUOD SIT perfectissima multipliciter ostenditur, nam Deus vitam intellectivam possidet modo perfectissimo, ipse est objectum suæ scientiæ ab ea comprehensum, cumque infinito lumine præditus sit, ejus scientia continet evidentiam, certitudinem, omnesque perfectiones scientiæ creatæ; denique modus quo res cognoscit est perfectissimus, tum quia est sine discursu, sive secundum successionem, sive secundum causalitatem, quia omnia videt in seipso; tum quia est sine compositione, eò quod essentia divina potest simul repræsentare subjectum, & quidquid subjecto competit: tum quia est planè invariabilis, non tantum entitative, seu quatenus identificatur cum essentia divina, sed etiam formaliter in ratione scientiæ; quia cum Deus sit infinite intelligens, repugnat quod aliquid ignoret, aut quod in cognitione rei antea perceptæ proficiat.

Quod etiam sit universalissima hinc perspicuum est, quia ad consummatam Dei perfectionem attinet, quod illius scientia se extendat ad omnia scibilia, eaque comprehendat. Confirmatur, nam quidquid est intelligibile, vel est Deus, vel est creatura aliqua; sive possibilis, sive existens. At hæc omnia à Deo cognosci ex dicendis manifestum fiet: quando autem S Thom. 1. p. q. 14. art. 1. ad 3. negat scientiam Dei esse universalem, aut particularem, vult dicere eam non respicere rationes tantum, universales, aut

particulares duntaxat: quod non impedit, quin alio sensu sit universalis, quatenus nempe rationes tam universales, quàm particulares contemplatur.

RESOLUTIO III. *Deus seipsum cognoscit, imò & comprehendit, cognoscit etiam possibilia, per scientiam quam vocant simplicis intelligentia.*] PRIMA PARS PROBATUR, quia scientia Dei cum sit infinita, se extendit ad omnia intelligibilia, & aliunde Deus est maximè intelligibilis, sibi que summè unitus, ergo seipsum intelligit *Confirmatur*, nam nullum est objectum magis proportionatum scientiæ Dei, quàm ipsemet Deus; ergo vel nihil, vel seipsum intelligit.

Secundapars ostenditur, tum quia 1. Cor. 2. dicitur Spiritum, scilicet sanctum, omnia scrutari etiam profunda Dei: tum quia sicut Deus, quia est infinite perfectus, est infinite cognoscibilis, ita ob eandem rationem est infinite cognoscitivus; ac proinde cum sit adæquatio inter cognitionem, & cognoscibilitatē illius, se cognoscit quantum cognoscibilis est, quod est seipsum comprehendere ex supradictis.

* *Dicitur*, S. Thomas 1. p. quæst. 12. art. 3. ait tunc aliquid comprehendere, quando pervenitur ad finem cognitionis ipsius; Deus autem non habet finem cognoscibilitatis suæ: ergo non potest à seipso comprehendere. *Confirmatur*, quia Augustinus ibidem relatus, ait, id quod comprehendit se, finitum esse sibi. *Respondet* prædicta non esse intelligenda positivè, sed negativè: non enim est sensus, id quod comprehenditur, debere esse finitum positivè, sed nihil esse in illo, quod non cognoscatur ita ut cognoscibilitas rei non excedat cognitionem, quam intellectus de illa habet. Unde cum Deus seipsum perfectè cognoscat, potest dici, eo sensu, finitus sibi, licet simpliciter sit infinitus.

Tertiapars suadetur 1. quia Deus Rom. 4. vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt. 1. Quia scientia Dei non minùs latè patet quam illius potentia: hæc autem

autem se extendit ad omnia possibilis, ergo & illa. *Confirmatur*, nam Deus suam omnipotentiam comprehendit ex dictis, ergo novit omnes effectus ab ea producibiles. Idque secundum esse proprium, & formale quod in seipsis extra Deū habere possunt: tale enim esse est objectum divinæ omnipotentiae, non autem illud quod habent in Deo; cum hoc sit ipsamet essentia Dei omnino improducibilis, & incorruptibilis.

* *Dices*, scientia Dei non terminatur ad nihil, sed ad aliquid reale; at res possibilis nihil sunt reale. *Respondeo* rem possibilem nihil esse reale actu, esse tamen aliquid reale in potentia: quatenus ipsa ex se dicit non repugnantiam, ut fiat vera entitas realis, & actualis: & in Deo est sufficiens virtus ad eam à nihilo eruendam.

* *Quod si instes*, objectum scientiæ divinæ debere actu existere. *Respondeo* id verū esse de objecto primario, quod motivum vocant, non autem de objecto secundo, & purè terminativo, qualia sunt entia possibilis: ad hoc enim objectum sufficit, ut habeat tale esse, quale requiritur ad veritatem scientiæ: at Deus non cognoscit res possibilis, ut habentes esse actu, sed tantum in potentia: quare hoc sufficit, ut scientiā divinam terminent: sicut etiam rosa possibilis terminat scientiam, quam Angelus de illa habet,

RESOLUTIO IV. *Deus per scientiam quam vocant visionis, cognoscit res omnes existentes in aliqua differentia temporis, ac speciatim contingentes futuras.*

PRIMA PARS PROBATUR primò ex verbis illis *Genes. 1.* Vidit Deus cuncta quæ fecerat, quibus addit illa *Iob. 28.* ipse enim fines mundi intuetur, & omnia quæ sub cælo sunt respicit.

Secundò ratione. Nam Deus suam potentiam & voluntatem comprehendit, ergo videt omnes effectus qui ab ea pendent; præsertim quia cum sit agēs per intellectum, negari non potest quin cognoscat quæ ipse facit, sive per se solum, sive simul cum causis

secundis. At quicquid quovis tempore existit, à Deo procedit, altero ex his modis; ergo id totum ab eo cognoscitur. *Confirmatur*, nam Deus habet perfectissimam rerum providentiam ex infra dicendis, adeoque illas ordinat in suos fines, quod præstare non posset si illas non cognosceret.

* *Dices 1.* contingens est quod creaturæ existant, & consequenter quod cognoscantur ut existentes; quare si earum scientia ponatur in Deo, ea erit contingens, & mutabilis. *Respondeo* scientiam Dei circa futura, esse simpliciter necessariam, quoad entitatem: quoad terminationem verò non esse simpliciter necessariam, sed tantum ex suppositione quòd res existant.

* *Dices 2.* ex Hieron. *cap. 1. Habac.* absurdum esse ad hoc deducere divinam majestatem, ut sciat per momenta singula, quot nascantur culices, quotve moriantur. *Respondeo* sensum esse, ut patet ex sequentibus. Deum non habere æqualem curam de irrationalibus, ac de hominibus: quo etiam sensu ait Paulus *1. Cor. 9.* Nunquid de bobus cura est Deo.

* *Dices 3.* ex August. *in Enchirid. cap. 17.* melius esse quædam nescire, quàm scire. *Respondeo* hoc melius esse, quando eorum cognitio impedit notitiam rerù perfectiorum, vel ad malum inducit. Quod in nobis contingere potest, non in Deo.

Secunda pars ostenditur 1. ex verbis illis *Psal. 138.* Intellexisti cogitationes meas de longè, id est, ab æterno, & ex illis *Isaia 41.* Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dii estis vos.

Secundò Deus est infinitè cognoscitivus, ergo illius cognitio se extendit ad omnia intelligibilia: at qui actus contingenter futuri, sicut vere sunt futuri, ita verè sunt intelligibiles; ergo intuitus divinus ad ejusmodi actus se extendit.

Tertiò Deus cognoscit actus liberos nostræ voluntatis quando existunt, ex dictis, ergo & quandiu futuri sunt, quia aliàs mutaretur. Hinc Deus ejusmodi
futura

futura perfectè novit ab æterno, cum ab æterno sint vera, neque ipse possit de novo aliquid addiscere in tempore.

Nota futura contingentia esse indifferentia ad utrumlibet, ut sunt in suis causis, & sic non posse certò cognosci, etiam à Deo, ut ex infra dicendis magis patebit; esse tamen in seipsis determinatè vera, & ita à Deo cognosci; vnde Christus prædixit peccatum Petri, ut determinatè futurum; quamvis in se Petrus indifferens ad peccandum, aut non peccandum manserit.

RESOLUTIO V. *Deus cognoscit non entia, cognoscit etiam mala, idque per bonitatem formæ, vel actus quo privant.*] PRIMA PARS suadetur distinguendo varios gradus non entis. Nam in primis non ens dicitur quod actu non existit, ut possibilia quæ nunquam erunt, & futura quæ aliquando existent; & ista à Deo cognosci jam ostensum est.

Secundò negationes & privationes dicuntur non entia, & hæc etiam novit Deus, idque simplici intuitu: tum quia comprehendit cognitionem quam nos habemus de ejusmodi non entibus: tum quia aliàs non cognosceret omne verum, verbi causa hominem non esse leonem, aërem noctu esse tenebrosum, & sic de aliis.

Tertio entia rationis dicuntur non entia, & hæc etiam à Deo cognoscuntur, quia cum perfectè intellectum nostrum comprehendat, bene novit entia rationis quæ à nobis effinguntur. Unde etsi non sint in illius intellectu subjectivè propriè loquendo, sunt tamen in eo objectivè.

Nota conceptum quem intellectus noster format de chimera esse ens reale, sicque ab essentia divina perfectè representari, non tamen propterea à Deo propriè fingi ens rationis: quia ex communiori sententia, tunc fit ens rationis, quando concipitur aliquid impossibile, ac si verè esset possibile, & non ens, ac si verè esset ens; ut dum consideramus tenebras

quam spatium aliquod obscurum, & cæcitatem per modum cuiusdam formæ positivæ oculum afficientis. Deus autem non aliter singula intelligit quàm sint, ideoque impossibilia & fictitia cognoscit per dissensum, negando ea esse, aut esse posse à parte rei, quæ nos ut possibilia, aut existentia effingimus.

* *Secunda pars* Ex eo manifesta est, quia duplex est malum, aliud pœnæ, aliud culpæ, prius causatur à Deo, posterius permittitur: quare utrumque ab illo cognosci debet. De priori intelligitur illud *Amos. 3.* Si est malum in ciuitate quod non fecerit Dominus De posteriori verò illud *Psal. 50.* Et malum coram te feci. *Neque* refert illud *Habac. 1.* Mundi sunt oculi tui, ne videant malum: ibi enim videre sumitur pro approbare.

* *Tertia pars* intelligitur de malis quæ consistunt in privatione, & sic facilè probatur, nam privatio cognoscitur per suum oppositum, ut cæcitas, per visum, tenebræ, per lumen: & peccatum omissionis, per actum præceptum, qui prætermittitur. An autem peccatum commissionis formaliter spectatum, per formam oppositam intelligatur, pendet ab illa quaestione, de qua in *Idea Theologiæ Moralibus lib. 2. cap. 2.* An talis peccati malitia consistat in privatione.

CAPUT XI.

De modo quo Deus res cognoscit, maxime contingenter futuras.

RESOLUTIO I. *Deus res intelligit per suam essentiam, tamquam per speciem, & in ipsa tanquam in objecto prius cognito.*] **PRIOR PARS OSTENDITUR** quia si Deus non intelligit res per suam essentiam, tanquam per speciem, oportet ut eas intelligat per aliquas species extrinsecus advenientes, quæ proinde recipiantur in intellectu divino, illiusque cognitionem causent; at hæc & similia in Deo locum habere non possunt, ut manifestum est.

Secundò cum Deus necessariò cognoscat creaturas omnes